

Atslēgai piemīt īpaša, varētu pat teikt, mazliet mistiska simboliska nozīme. Kāpēc? Ikdienišķi runājot – tai ir spēja gan atslēgt, gan aizdarīt: atvērt durvis uz konkrētu telpu, dot piekļuvi bagātībām vai arī šīs iespējas liegt. Atslēgai piemīt vara, kas to paaugstina, paceļ pāri citiem objektiem lietu pasaulē.

Antīkajā romiešu dievu saimē atrodams durvju un vārtu dievs Jāns (reizēm Jānuss). Jānu, laikam ritot, sāka pielūgt kā visa aizsākuma (rīcības, darbību) dievu – tam tika veltīta rītausma, arī gada pirmais mēnesis janvāris (*Januarius*) savu nosaukumu guvis no Jāna vārda. Pie nozīmīgām ieejām – svētnīcā vai nocietinājumā – tika izvietotas Jāna statujas: viena un tā paša tēla pretēji vērsti profili.

Japānā atslēga tiek uzskatīta par veiksmes zīmi, jo tā simboliski atver durvis uz apslēptiem gara dārgumiem.

Ar kristietību saistītajos mākslas darbos divas atslēgas atspoguļo Sv. Pētera varu: atvērt gan paradīzes, gan elles vārtus. Arī pāvesta ģerbonī redzam divas atslēgas.

Savukārt viduslaikos atslēgu nodošanas rituālam bija simboliska nozīme: tā bija pilnīga varas pārņemšana.

Pasakās un teikās atslēga nereti simbolizē dažādus šķēršļus, kas jāpārvar, lai nonāktu pie noslēpuma atminēšanas.

Arī latviešu tautas ticējumos ikdienā lietotais priekšmets saistīts gan ar patīkamiem brīžiem, gan dažādām ķezām: "Kad atrod atslēgu, tad būs laime", "Ja atslēgas caurumā pūš, tad velns nāk mājās", "Atslēgas nedrīkst likt uz galda, tad mājas naidis ceļas"...

Mazās zelta monētiņas "Atslēdziņa" mākslinieciskajai ierosmei kalpojīs latviešu kultūras mantojums – pūralādes slēdzene un apkalumi, kurus senie amatnieki darināja izsmalcināti greznus. Savulaik pūralāde bija kāzu rituāla nozīmīga sastāvdaļa – tā ar zirgiem tika vesta uz vīra mājām, un lādes izskats vēstīja par meitas ģimenes rocību.

Taču pūralādē zemnieku meita turēja ne tikai mantiskās lietas – tā bija arī savdabīga viņas personiskās telpas, sapņu un noslēpumu glabātava.

Nominālvērtība – 5 eiro, svars – 1.24 g,
diametrs – 13.92 mm, metāls – 999.9° zelts,
kvalitāte – *proof*, monētas josta – rievota.
Monētas dizainu izstrādājis Laimonis Šēnbergs,
tās ģipša modeli veidojusi Līgita Franckeviča.
Monēta kalta *Koninklijke Nederlandse Munt* (Nīderlande).

Face value: 5 euro; weight: 1.24 g;
diameter: 13.92 mm; metal: gold of .9999 fineness;
quality: proof; edge: reeded.
The coin has been designed by Laimonis Šēnbergs
and modelled by Līgita Franckeviča.

The coin has been struck by Koninklijke Nederlandse Munt (the Netherlands).

A key bears a special, one may even say, a slightly mystical symbolic meaning. Why? To put it plainly, it has the ability both to unlock and to lock: to open the door to a particular room, grant access to riches or to deny these opportunities. A key has the power that elevates it above all the other objects in the world.

In the family of the ancient Roman gods, Janus was the god of doors and gates. As the time passed, Janus was worshiped as the god of all beginnings (actions): the dawn was devoted to him, and the first month of the year (Januarius) was named after Janus. Statues of Janus, opposite-facing profiles of the same image, were placed near all significant entrances, e.g. to shrines or fortifications.

In Japan, the key is seen as a sign of luck as it symbolically opens the doors to hidden treasures of the soul.

In artworks related to Christianity, two keys reflect St. Peter's power to open the gates of paradise and hell. There are two keys also on the coat of arms of the Pope.

In the Medieval period, the ritual of handing over the keys played a symbolic role: it was a complete takeover of power.

In fairy tales and stories, the key often symbolises a variety of obstacles that need to be overcome in order to solve a secret.

In Latvian folk wisdom, a key is associated with both pleasures and troubles: "Who finds the key, will have the luck", "If you blow in the keyhole, the devil will come home", "Putting the keys on the table will bring conflicts to your home"...

Latvian cultural heritage, the lock and the fittings of a hope chest, beautifully crafted by ancient artisans, served as the artistic inspiration for the small gold coin "The Key". In the past, the hope chest was an important part of wedding rituals: it was taken to the husband's home in a horse-drawn cart, and the appearance of the hope chest sent a message about the daughter family's wealth.

But the hope chest was not just for storing items; it was also the personal space of a peasant girl where she kept her dreams and secrets.

Informācija: +371 67022722, monetas@bank.lv
Iegāde: www.e-monetas.lv
Latvijas Bankas kases
K. Valdemāra ielā 1B, Rīgā

Information: +371 67022722, coins@bank.lv
Purchase: www.e-monetas.lv
Cashier's Office
K. Valdemāra iela 1B, Rīga
www.bank.lv

Ar ieteikumiem monētu uzglabāšanai aicinām iepazīties: www.e-monetas.lv.
Please visit our website www.e-monetas.lv for recommendations on coin storage.

ATSLĒDZIŅA
THE KEY